

“ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับ ครูต้นแบบ”

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
การสอนแบบ “ชิปปา CIPPA
MODEL”

**ครูขจีรัตน์ นนทะภา ครูต้นแบบ ปี
2542**

**วิชา ร้อยมาลัย งานบ้าน และโครงการ
ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น**

สำนักนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.)
สำนักนายกรัฐมนตรื

...การทำงานให้สำเร็จผลอันพึงประสงค์ได้ด้วยดีนั้น เบื้องต้น
แต่แต่ละคนจะต้องมีปณิธานที่เที่ยงตรง ในอันที่จะทำงานทำหน้าที่
ด้วยความอุตสาหะพยายามและความหนักแน่นอดทน ให้บรรลุ
ผลสำเร็จ เมื่อจะเริ่มงานสิ่งใด ก็ให้พยายามแจ่มแจ้ง แล้วจึงลง
มือกระทำด้วยความตั้งใจ มั่นใจ และประโยชน์ที่แท้ของงานนั้น
อย่างแจ่มแจ้ง แล้วจึงลงมือกระทำด้วยความตั้งใจ มั่นใจ และด้วย
ความรับผิดชอบอย่างสูง ให้งานดำเนินลุล่วงตลอดไปอย่างต่อเนื่อง
โดยมิให้บกพร่องเสียหาย ข้อสำคัญ ตลอดเวลาที่ปฏิบัติงาน ต้อง
พยายามควบคุมกายใจและความคิด ให้สงบตั้งมั่นและหนักแน่น
อย่าให้คลายจากความเพียร และอย่าให้หวั่นไหวฟุ้งซ่านไปกับ
ความพอใจไม่พอใจ หรืออุปสรรคและปัญหาต่างๆ นอกจากนั้น
ยังจะต้องมีความสุจริตใจและจริงใจต่อผู้เกี่ยวข้องร่วมงานทุกฝ่าย
ทุกคน พร้อมทั้งประพฤติปฏิบัติต่อกันและกันอย่างเหมาะสม
ด้วยความเมตตาอารีและความไม่มีอคติ เพื่อให้สามารถร่วมงาน
ประสานประโยชน์กันได้ อย่างสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ...

พระบรมราชาวาท ของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
5 กรกฎาคม 2533

คำนำ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ครูต้นแบบได้ทำการศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของตน รวมทั้งพัฒนาครูเครือข่าย เพื่อเผยแพร่รูปแบบการเรียนการสอนอย่างไม่หยุดนิ่ง เพื่อให้เพื่อนครูทั้งหลายสามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ เอกสาร “ร่วมปฏิบัติการเรียนรู้กับครูต้นแบบ” นี้ เป็นเอกสารที่ครูต้นแบบ ปี 2541 และปี 2542 ได้ส่งผลการปฏิบัติงานวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนของตน ที่กลั่นกรองจากประสบการณ์จริงในการจัดการเรียนการสอนออกมาเป็นแนวทาง และวิธีการที่มีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เห็นความสำคัญและมีความภูมิใจที่ได้เสนอผลงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของครูต้นแบบ เพื่อนำไปใช้เป็นแบบอย่างแก่ครูในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเก่ง ดี และเรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อยังประโยชน์ให้เกิดแก่ผู้เรียนสำคัญที่สุด และนำไปสู่การปฏิบัติการเรียนรู้และการปฏิบัติการศึกษาของชาติสืบไป

ธีระ แสง...
๑
(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

กว่าจะเป็นครูต้นแบบ -----	1
การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ----	4
การสอนแบบ : ซิปปา CIPPA MODEL -----	4
แนวคิดหลัก -----	4
ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอน -----	6
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน -----	8
การจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน -----	B
ภารกิจครูต้นแบบ เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน -----	18
จากครูต้นแบบขยายสู่เพื่อนครูเครือข่ายอย่างไม่หยุดยั้ง ----	21
บรรณานุกรม -----	24
แนะนำครูต้นแบบ ปี 2542 -----	27
คณะผู้ดำเนินการ -----	28

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ

การสอนแบบ

“ชิปปา CIPPA
MODEL”

กว่าจะเป็นครูต้นแบบ

ครูจี้ร์ตัน นนทะภา เกิดวันอาทิตย์ที่ 25 ตุลาคม 2502 ที่จังหวัดอุบลราชธานี คุณพ่อชื่อ นายจุมพล ส่งศรี คุณแม่ชื่อ นางนงคราญ ส่งศรี มีพี่น้อง 4 คน สมรสกับนายประจักษ์ นนทะภา ชาวจังหวัดอุดรธานี รับราชการครูตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 หัวหน้างานวัดผลประเมินผล โรงเรียนนารีนุกูล มีบุตรชาย-หญิง 2 คน

เริ่มเข้าศึกษาชั้นอนุบาลและประถมศึกษาที่โรงเรียนตั้งใจอนุกุลศึกษา และได้ย้ายมาเรียนที่โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูอุบลราชธานี เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 แล้ว มาสอบเข้าโรงเรียนนารีนุกูล ซึ่งคุณแม่เป็นครูอยู่ที่นั่น เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้เรียนต่อที่โรงเรียนการช่างสตรีพระนครใต้ ในระดับ ปวช. และศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ชีวิตการเป็นครูจึงเริ่มต้นที่โรงเรียนกุมภวาปี อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ในตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 3 จวบจนกระทั่งได้มีโอกาสย้ายกลับบ้านที่จังหวัดอุบลราชธานีในตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 3 ปฏิบัติหน้าที่สอนหมวดวิชาคหกรรม พร้อมๆ กับการมีครอบครัว ชีวิตการเป็นครูจึงเริ่มอีกครั้งที่โรงเรียนนารีนุกูล

รางวัลแห่งเกียรติยศที่ได้รับ ได้แก่

ประเภทผลงาน

- ปี 2532 รางวัลการประกวดผลงาน “เต้าน้อย”
- ปี 2534 รางวัลการประกวดผลงาน “สไลด์...ประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง”
- ปี 2535 รางวัลการประกวดผลงาน “ความลับของปิ่นโต”
- ปี 2536 รางวัลการประกวดผลงาน “บันได 5 ขั้นสู่ความสำเร็จ”
- ปี 2539 รางวัลการประกวดผลงาน “เกี่ยวกับการศึกษา”
- ปี 2541 รางวัลการประกวดผลงาน “ลายมาลัยจากม้วนกระดาษ”

ประเภทการปฏิบัติงาน

- ปี 2532 รางวัลครูดีเด่น ระดับจังหวัด
- ปี 2533 รางวัลครูดีเด่น ระดับเขตการศึกษา 10
- ปี 2534 รางวัลการผลิต และใช้สื่อฯ
- ปี 2535 รางวัลการผลิต และใช้สื่อฯ
- ปี 2536 รางวัลครูดีเด่น ระดับโรงเรียน
- ปี 2537 รางวัลครูผู้มีผลงานดีเด่น
- ปี 2538 รางวัลครูผู้นิเทศ
- ปี 2539 รางวัลครูผู้ผลิตสื่อการเรียนการสอนดีเด่น
- ปี 2542 รางวัลครูต้นแบบ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ประเภทเอกสาร

- แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รายวิชา ช 0159
ช่างร้อยมัลลีย์
- เอกสารประกอบการเรียนการสอน รายวิชา ช 0159
ช่างร้อยมัลลีย์
- เอกสาร “การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา
อาชีพ”
- เอกสาร “การจัดทำเทปโทรทัศน์ สาธิตกระบวนการสอน”
- เอกสาร “ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ”
- เอกสาร “การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ”
- เอกสาร “สื่อและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน”
- เอกสารปรับปรุงพัฒนางานอื่นๆ เช่น
  - เพิ่มสะสมงานนักเรียน / ครู
  - แบบบันทึกการปฏิบัติงาน
  - แบบตรวจผลงาน
  - แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมของนักเรียน

การจัดกระบวนการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การสอนแบบ : ซิปปา CIPPA MODEL

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในรายวิชา ช 0159 ช่างร้อย
มาลัย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น โดยลักษณะของธรรมชาติของ
สาขาวิชานี้ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่

- 1 เพื่อเป็นพื้นฐานให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือเป็น
แนวทางในการตัดสินใจประกอบอาชีพ
- 2 เน้นให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาวิชาที่เรียน
- 3 เน้นให้นักเรียนปฏิบัติได้จริง มีผลงานที่มีคุณภาพ
- 4 เน้นการทำงานที่มีระบบและขั้นตอน สามารถนำความรู้ที่ได้ไป
บอกกล่าวบุคคลอื่นๆ ได้ถูกต้อง
- 5 เน้นให้นักเรียนมีนิสัยรักการทำงาน ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นๆ
ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

แนวคิดหลัก

แนวคิดหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือ การนำหลัก
การสอนแบบ “ซิปปา CIPPA MODEL” มาใช้ในการจัดกิจกรรมแบบ

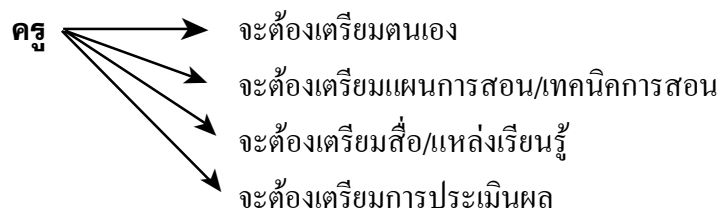

“สอนง่ายๆ สอนสบายๆ ไร้ความสนใจของผู้เรียน” เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยนำทฤษฎีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยการสร้างเครื่องมือ หรือสื่อการเรียนการสอน ให้มีความสมบูรณ์ และถือว่า **“สื่อ”** เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ มีคุณค่า ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว ประหยัดเวลาในการทำความเข้าใจ ไร้ความสนใจของผู้เรียน ปลุกฝังความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ ทั้งยังสามารถใช้กับนักเรียนกลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มย่อยได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเป็นตัวเชื่อมโยงความคิดระหว่างครูและนักเรียน

กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชา ช 0159 ช่างร้อยมาลัย จึงเน้นกระบวนการปฏิบัติ กระบวนการเรียน ความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการสร้างความตระหนัก และการบูรณาการ ทั้งนี้ โดยการใช้สื่อเป็นตัวประกอบ

ขั้นตอนในการจัดการเรียนสอน

การใช้เทคนิค สอนง่ายๆ สบายๆ ไร้ความสนใจนักเรียน มีขั้นตอนการสอน คือ

นักเรียน ● → จะต้องเตรียมตนเอง/รู้วิธีการเรียน

การจัดเตรียมการ โดยครู “เตรียมตนเอง” ดังนี้

ศึกษาหลักสูตร/จุดประสงค์

ศึกษาคำอธิบายรายวิชา ช 0159 ช่างร้อยมาลัย

ศึกษาและวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้/
ปลายทาง/นำทาง

วางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน
ที่หลากหลาย

เตรียมสื่อ/แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

เตรียมการประเมินผล
ตามแนวทางที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

การนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ในการเตรียมนเองดงกล่าวนั้น ครูจะศีกษา ค้นคว้า ทฤษฎีการสอนแบบต่างๆ เพื่อนำมาเป็นหลักในการจัดกิจกรรมที่ว่า **“ทำอย่างไรนักเรียนจะสนุกสนานในการเรียน ไม่เบื่อนเรียนอย่างมีความสุข และครูเองก็มีความสุขในการสอน ชนิดที่ สอนง่ายๆ สบายๆ เร้าความสนใจของนักเรียนด้วย”** จึงนำหลักการสอนแบบ “CIPPA MODEL” มาประยุกต์ใช้ในการสอนวิชานี้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

1. ขั้นตอนการปฐมนิเทศนักเรียน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชานั้น ครูจะให้ความสำคัญกับการปฐมนิเทศหรือการพบนักเรียนเป็นครั้งแรกเป็นอย่างยิ่ง จะช่วยให้ครูได้ทำความรู้จักกับนักเรียน ทั้งเป็นรายบุคคล ทั้งเป็นรายกลุ่ม ทั้งใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เล่าถึงประวัติของตนเองให้เพื่อนๆ ได้ทราบ โดยให้นักเรียนเขียนลงในกระดาษที่แจกให้ ตามแต่นักเรียนอยากจะทำถึงชีวิตของตนเอง ทั้งกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ โดยการป้อนคำถามที่สร้างสรรค์ ให้นักเรียนได้คิด ได้วิเคราะห์ไปด้วย เช่น ทำไมถึงมาเลือกเรียนวิชานี้ ทั้งโดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามประวัติของครูด้วย เพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง พร้อมกับจัดเก็บเป็นแฟ้มสะสมงานของนักเรียน

นอกจากจะสร้างบรรยากาศดังกล่าวแล้ว ครูจะสร้างเงื่อนไขในการเรียน โดยไม่ให้นักเรียนรู้ตัว จะให้นักเรียนในชั้นมีส่วนร่วม อภิปราย แสดงความคิดเห็น และหาข้อสรุปด้วยกัน ในการวางกฎและระเบียบ

เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน นักเรียนรู้วิธีการเรียน และการปฏิบัติตนในเวลาเรียน

2. ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมแต่ละรายคาบ หรือรายจุดประสงค์นั้น มีจุดประสงค์ที่แตกต่างคือ

- 1 กำหนดจุดประสงค์ในการพัฒนานักเรียน และคุณลักษณะของนักเรียน
- 2 วางแผน และดำเนินกิจกรรม ตามแผนที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง

ครู จะต้องจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่าย บางครั้งจะให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง จากสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่จัดเตรียมไว้ให้ หรือนักเรียนสามารถไปค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ได้ด้วยตนเอง แทนการบอกเล่า สื่อที่เตรียมไว้ให้ เช่น เอกสารประกอบการเรียนการสอน ใบงาน ใบความรู้ วารสาร บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน หรือบางครั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน ทั้งเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล ในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลแล้ว ครูจำเป็นที่จะต้องเข้าใจและสามารถแก้ไขปัญหา เพื่อที่นักเรียนจะได้รู้จักวิธีเรียน และสามารถค้นคว้าด้วยตนเอง ทั้งเป็นรายบุคคล หรือเป็นรายกลุ่มได้ด้วยตัวเองทุกคน

ครู ไม่ควรปล่อยให้ให้นักเรียนค้นคว้าตามลำพังบ่อยเกินไป ต้องมีการติดตามการปฏิบัติงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีการประเมินผล ชัก

ถาม ความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นระยะๆ ทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่นักเรียนจะได้เกิดความรู้สึกว่าไม่ถูกทอดทิ้ง นักเรียนต้องการความรัก ความเอาใจใส่จากครูผู้สอนเช่นเดียวกัน ก็ได้ผลดี เพราะนักเรียนจะชอบ สนุก มีอิสระในการที่จะเรียน และแสดงความคิดเห็น ที่อยู่ในกรอบและกติการ่วมกันของชั้นเรียนที่นักเรียนกำหนดร่วมกันเอง

ตัวครู จะปฏิบัติตนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับนักเรียน และนักเรียนก็จะกล้าที่จะมาขอคำแนะนำ คำปรึกษา หรือในบางครั้งก็จะให้นักเรียนที่มีความสามารถช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และสอนเพื่อนๆ ในชั้นเรียนได้

ส่วนการจัดเตรียมสื่อ หรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นอกจากที่ครูจะจัดเตรียมเองแล้ว นักเรียนในชั้นเรียนมีส่วนในการจัดเตรียมเป็นอย่างยิ่ง ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียน ในชั้นเรียนได้แสดงความสามารถ ทำในสิ่งที่เขาชอบและอยากทำ

3. การประเมินผลนักเรียนในชั้นเรียน

ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่ง่าย ๆ สบาย ๆ นั้น ใช้หลักวิธีโดยครูจะติดตามผลการเรียน การดำเนินกิจกรรมเป็นระยะๆ และต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของบุคคล และกลุ่ม เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู-นักเรียน ซึ่งจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยนักเรียนจะเกิดการเชื่อมโยง และเกิดความคิดสร้างสรรค์ไปพร้อมๆ กัน

การประเมินผล ครูและนักเรียนจะต้องร่วมกันตรวจสอบ

กระบวนการทำงานร่วมกัน สิ่งที่ครูมักปฏิบัติและประเมินเสมอๆ คือ

1. พิจารณาพัฒนาการของนักเรียนในชั้นเรียน
2. ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม
3. การทดสอบควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของนักเรียน การตั้งคำถาม
4. การคิดแก้ปัญหาของนักเรียน การแสดงความคิดเห็น นอกจากนั้น ครูยังต้องตรวจชิ้นงานของนักเรียน ตลอดจนการจดบันทึกผลการปฏิบัติงานของนักเรียน และการประเมินตามสภาพจริง

ถ้าหากครูตรวจพบว่า ชิ้นงานของนักเรียนคนใด ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอก็ต้องทำการสอนเสริม หรือให้คำแนะนำ ตลอดจนใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะ มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการกลุ่ม ในการปฏิบัติงาน และได้ผลงานที่สมบูรณ์ในที่สุด จากนั้นก็ให้นักเรียนนำชิ้นงานต่างๆ ที่ได้ปฏิบัติเก็บในแฟ้มสะสมงานของนักเรียน

เทคนิควิธีการประเมิน ควรใช้อย่างหลากหลาย โดยครูจะให้นักเรียน ผู้ปกครอง และเพื่อนๆ ของนักเรียน มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนร่วมกัน รวมทั้งครูเองก็จะให้นักเรียนมีส่วนในการประเมินผลการจัดกิจกรรมการสอนของครูด้วย และครูก็จะนำผลปัญหาจากการจัดกิจกรรมมาปรับปรุง แก้ไขพัฒนาการสอนของตนต่อไป

4. การส่งเสริมและการจัดกิจกรรมการพัฒนานักเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นตัวที่บ่งชี้ได้ว่านักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน หรือไม่ อย่างไร อันจะเห็นได้จาก

1. นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจสามารถนำความรู้ที่ได้ไปบอกกล่าวแก่บุคคลอื่นๆ ได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง เช่น ในการที่ครูมีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการและแสดงผลงานนั้น ครูมักจะให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงาน และชิ้นงานกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ ตลอดจนนักเรียนได้แสดงความคิดเห็น บรรยาย อธิบายถึงชิ้นงาน แก่ คณะครู-อาจารย์ คณะกรรมการต่างๆ ตลอดจนคณะครูที่มาเยี่ยมชมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน

2. นักเรียนประสบผลสำเร็จ ในการแข่งขันทักษะทางวิชาการ และวิชาอาชีพ ทั้งนี้จะเห็นได้จากการที่นักเรียนส่วนหนึ่งมีความสามารถพิเศษ โดยครูเองต้องมีความเชื่อมั่นว่านักเรียนทุกคนมีศักยภาพของตนเอง เพียงแต่ว่าครูผู้สอนจะสามารถดึงศักยภาพนั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ อย่างไรจึงได้สอนเสริม ฝึกซ้อม ให้เทคนิค เพื่อให้เกิดทักษะในวิชาอาชีพ อันนำชื่อเสียงมาสู่นักเรียน และโรงเรียนได้อย่างดี

3. นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสุขในการเรียน กล้าแสดงออก กล้าอภิปราย ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น ดังจะเห็นได้จากการเรียนในแต่ละครั้ง นักเรียนจะมีความพร้อม มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในชั้นเรียน เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ออกแบบชิ้นงานได้อย่างมีคุณภาพ มีกระบวนการทำงาน ทั้งเป็นงานเดี่ยวและงานกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ มีทัศนคติที่ดีในการทำงาน

และอาชีพ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
ตลอดจนเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคตได้

การจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

การจัดสิ่งแวดล้อมให้กับผู้เรียนนั้น มีความสำคัญและเป็นปัจจัยหนึ่ง
ที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะนักเรียนจะเกิด
การเรียนรู้ หรือมีความสนใจ หรือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยเฉพาะ
จะมีความสุขในการเรียนได้อย่างสมบูรณ์ ถ้ามีการร่วมมือระหว่างครู
และนักเรียน ในการจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนให้เกิดบรรยากาศที่น่าเรียน
ครูควรจัดให้มีห้องปฏิบัติการในการเรียนการสอนวิชาอาชีพเป็นห้อง
เฉพาะ ซึ่งนักเรียนและครูสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนได้อย่างอิสระ

ภายในห้องปฏิบัติการประกอบด้วย

1. ป้ายนิเทศทั้งที่เป็นชนิดติดฝาผนัง และเคลื่อนที่ได้ เพื่อ
ใช้ในการเผยแพร่ความรู้ จัดนิทรรศการ แสดงผลงานดีเด่น รางวัล
เกียรติยศ ตลอดจนเผยแพร่การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของครู-นักเรียน
โดยการหมุนเวียนให้นักเรียนประจำชั้น หรือนักเรียนที่เลือกเรียนวิชา
เลือกเสรี หรือนักเรียนที่เรียน กิจกรรมชุมนุมเป็นผู้จัด ซึ่งครูจะต้อง
ประเมินผลเป็นระยะๆ ด้วย

ผลที่จะได้รับคือ การจัดป้ายนิเทศทั้ง 2 ชนิดนี้ ทำให้นักเรียน
คณะครู-อาจารย์ บุคคลทั่วไป ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหา ความรู้
ที่น่าสนใจ โดยเฉพาะนักเรียนมีทักษะการจัดป้ายนิเทศเป็นอย่างดี รู้จัก

กระบวนการ การวางแผน การวางโครงร่างในการจัดที่ดี จุดเด่น การใช้สี การใช้ตัวอักษร การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ ทำให้เกิดการยอมรับ และได้รับความชื่นชมจากบุคคลอื่น

2. จัดบรรยากาศของห้องเป็นห้อง “ศูนย์พัฒนาวิชาชีพคหกรรม” และใช้เป็นแหล่งค้นคว้าของคณะนักเรียน คณะครู-อาจารย์ ตลอดจนจัดเป็นห้องจำหน่ายผลผลิต และแสดงผลผลิตของนักเรียน-ครู ทั้งในรูปแบบของเอกสาร สื่อวัสดุของจริง เมื่อมีเวลาดว่างนักเรียนสามารถใช้ห้องศูนย์ เพื่อฝึกปฏิบัติงาน หรือฝึกซ่อม หรือทำการบ้าน หรือทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเสรี

ผลที่จะได้รับคือ คณะนักเรียน คณะครู-อาจารย์ สามารถมาศึกษา และค้นคว้า จากสื่อและเอกสารที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ ใช้เป็นสถานที่ในการเยี่ยมชม และศึกษาดูงานของโรงเรียนต่างๆ อยู่เสมอ

3. การจัดบรรยากาศที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

การจัดบรรยากาศ ที่เหมาะกับการสอนง่ายๆ สอนสบายๆ คือ ใช้เสียงเพลงประกอบการสอน โดยเมื่อสอนจะเริ่มมีสื่อให้นักเรียนได้ศึกษาระดานที่ใช้จะเป็นกระดานไวท์บอร์ด หรือเมื่อเริ่มสอนไปได้ระยะหนึ่ง หรือเมื่อมีการมอบหมายงานในชั้นเรียนแล้ว ครูจะเริ่มเปิดเพลงเบาๆ ให้นักเรียนฟัง พร้อมกับนักเรียนก็ปฏิบัติงานไปด้วย การปฏิบัติเช่นนี้นักเรียนส่วนใหญ่จะชอบ เพราะมีความสุข และไม่เคร่งเครียดกับการปฏิบัติงาน

ผลที่จะได้รับคือ นักเรียนและครูมีความสุขในการดำเนินกิจกรรม ด้วยการใชเสียงเพลง นักเรียนส่วนหนึ่งรู้จักฟังเพลง รู้จักที่จะเสนอแนะ

และขอเปิดเพลง กล้าแสดงออก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเปิดเพลง แล้วมีความเชื่อว่าปัญหาในการสร้างบรรยากาศจะดีขึ้น ที่กล่าวเช่นนี้ เพราะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชา ช 0159 ช่างร้อยมาลัย นักเรียนส่วนหนึ่งจะมีความเครียดในการที่จะต้องร้อยมาลัย ครูไม่ต้องการให้นักเรียนมีพฤติกรรมเช่น เกิดความเครียด กลัวจะปฏิบัติงานนั้นๆ ไม่สำเร็จ จึงพยายามแก้ไขปัญหา โดยสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนให้มากขึ้น ทั้งโดยการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง สร้างสื่อ ลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก ใช้เสียงเพลงเป็นการสร้างบรรยากาศ ซึ่งก็ได้ผลเป็นที่น่าพอใจทั้งครูและนักเรียน

โรงเรียน เป็นส่วนหนึ่งในการจัดบรรยากาศ และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นอย่างดี และสมบูรณ์ขึ้น ซึ่งเมื่อทุกฝ่าย ทั้งโรงเรียน ครู นักเรียน ร่วมมือกันสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดขึ้นแล้ว ก็จะช่วยให้ลดบทบาทในการสอนของครูทุกคนเป็นอย่างมาก โรงเรียนของเราก็จะมีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถให้นักเรียนเรียนรู้เองได้ในทุกวิชา

การให้นักเรียนได้รู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่ทางโรงเรียนจัดเตรียมไว้ เมื่อครูมอบหมายงานให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าข้อมูลแล้ว **ครูต้องใช้วิธีแนะนำ ชี้แนะ ให้คำปรึกษา ช่วยกระตุ้นให้นักเรียน พร้อมทั้งแนะนำวิธีการจัดทำเป็นรายงานส่ง การนำเสนอในชั้นเรียน และเพียงเป็นผู้คอยติดตาม ดูแล และให้คำแนะนำกับนักเรียนอย่างใกล้ชิด** เช่นเรื่อง

- การค้นคว้าในห้องสมุด
- การดูวีดิทัศน์ในห้องโสตทัศนศึกษา

- การปฏิบัติในภาคสนาม
- การศึกษาจากศูนย์การเรียนรู้
- การไปศึกษานอกสถานที่
- การศึกษาจากเรือนเพาะชำ ฯลฯ

โดยสรุปแล้ว สิ่งที่สำคัญนอกเหนือจากรูปแบบวิธีการสอนของครูที่ชัดเจนแล้ว ครูยังจะต้องมีการจัดเตรียมการที่ดี ขอความร่วมมือและประสานงานกับครูอื่นๆ หรือฝ่ายต่างๆ ในโรงเรียน ต้องกระตุ้นให้โรงเรียนได้เห็นความสำคัญ และจัดแหล่งเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน เพื่อที่นักเรียนจะได้รู้จักวิธีการค้นคว้า และศึกษาดด้วยตนเอง ไม่เป็นผู้รับอย่างเดียว ตลอดจนคณะครู ได้เปลี่ยนรูปแบบและวิธีการสอนของตนเองเมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว จะส่งผลให้โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ นักเรียนสามารถค้นคว้าและใช้บริการได้อย่างทั่วถึง คณะครู-อาจารย์มีรูปแบบวิธีการสอนแบบใหม่ๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมและสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องกับแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ภารกิจของครูต้นแบบเพื่อ ปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน

การปฏิบัติหน้าที่ครูต้นแบบ เพื่อการขยายครูเครือข่ายด้านการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูได้มุ่งสร้างความตระหนักให้แก่ครูเครือข่ายทั้งหลายว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ถูกต้อง ไม่ยาก ไม่ได้เป็นภาระที่หนัก และเกิดผลดีต่อนักเรียนมากที่สุด โดยครูจะพยายามทำให้คณะครูเครือข่ายเข้าใจว่าการร่วมเป็นเครือข่ายนั้น ถือเป็น โชคดีที่ได้มีโอกาสได้กระทำการนี้

ในการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญให้กับครูเครือข่าย ครูได้มุ่งสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการทำงานร่วมกัน จุดประสงค์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างชัดเจน ตลอดจนการพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุดด้วย

การดำเนินงานตามโครงการนี้ของครู นับว่าประสบผลสำเร็จมากที่สุด ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารโรงเรียนของครู คือท่านผู้อำนวยการโรงเรียน ท่านให้การส่งเสริมสนับสนุนเป็นอย่างดี ทั้งยังให้คำแนะนำให้ความร่วมมือในการดำเนินงานขยายเครือข่าย ด้วยวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและความมีน้ำใจของท่าน ให้ความอนุเคราะห์และสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทุกรูปแบบ ทำให้ครูมีกำลังใจและเกิดความมั่นใจในการทำงานเป็นอย่างมาก

เงื่อนไขการปฏิบัติงานของครูเครือข่ายที่ครูต้นแบบต้องการ

1. ครูเครือข่าย จะต้องสมัครใจในการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย
2. ครูเครือข่าย จะต้องจัดทำบันทึกการปฏิบัติงาน ทุกครั้งที่ครูต้นแบบมาพบ หรือมีการพัฒนางานที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครูเครือข่าย
3. ครูเครือข่าย จะต้องทำการเสนอรูปแบบการสอนของตนเอง โดยใช้เทคนิคการสอนกระบวนการใดกระบวนการหนึ่ง หรือสาธิตการสอน โดยได้รับคำแนะนำจากครูต้นแบบ หรือวิทยากรร่วมนิเทศกับครูต้นแบบ สามารถที่จะให้คำแนะนำในการสาธิตการสอนในวันนั้น ได้อย่างมีหลักการ หรือการสร้างนวัตกรรมในการทำสื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ เพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งรายงาน
4. ครูต้นแบบ จะจัดทำรายงาน และบันทึกการปฏิบัติงานอย่างมีขั้นตอน ตลอดจนมีการประสานงานกับครูเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง
5. ครูเครือข่าย สามารถติดต่อและประสานงานกับครูต้นแบบได้

ตลอดเวลา ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเทคนิคการสอนกับคณะครูอาจารย์ ทั้งที่เป็นเครือข่ายและไม่ได้เป็นเครือข่าย ทำให้ครูได้รู้ว่า บุคคลมีความแตกต่างกัน และมีวิสัยทัศน์ที่ไม่เหมือนกัน

การทำงานครูต้นแบบนี้ ทำให้ได้รู้จักและประสานงานกับบุคคลและองค์กรต่างๆ มากมาย ทำให้ได้รับความรู้และเข้าใจในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนนำเอาความรู้ที่ได้รับนั้นมาเผยแพร่แก่ครูเครือข่ายของตนเองได้อย่างถูกต้อง

จากครูต้นแบบขยายสู่เพื่อน ครูและครูเครือข่ายอย่างไม่หยุดยั้ง

กิจกรรมต่างๆ ที่ครูต้นแบบเข้าร่วมเพื่อ พัฒนาครู

การปฏิบัติหน้าที่ครูต้นแบบ เพื่อเผยแพร่รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองแก่เพื่อนครูในลักษณะกัลยาณมิตร นิเทศ และประกอบกับทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้มีการประชาสัมพันธ์โครงการครูต้นแบบอย่างต่อเนื่อง ทำให้โครงการนี้เป็นที่รู้จักของคณะผู้บริหาร ครู-อาจารย์ มาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยตรง

ภายหลังที่ทำการขยายเครือข่ายสิ้นสุดลง ครูก็ยังคงปฏิบัติภารกิจของครูต้นแบบต่อไป และมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งการเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ศึกษาด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และรับเชิญเป็นวิทยากรพิเศษให้กับหน่วยงาน ทั้งของรัฐและเอกชนอยู่เสมอ เวลาส่วนใหญ่จะใช้เวลากับการศึกษาเอกสาร จัดเตรียมเอกสาร จัด

เตรียมแผ่นใสเพื่อประกอบการบรรยาย จากการประเมินตนเองพบว่า บางครั้งมีเวลาน้อย การจัดเตรียมงานไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร แต่ก็ได้พยายามกระทำอย่างเต็มที่ เพื่อที่คณะครู-อาจารย์จะได้รับความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปพัฒนาและประยุกต์เข้ากับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติได้อย่างเหมาะสม

ผลของการขยายเครือข่ายของครูต้นแบบ

ผลการปฏิบัติหน้าที่พิเศษ ด้วยความสมัครใจ ด้วยจิตวิญญาณ และศรัทธาในวิชาชีพครู และทำให้ต่างฝ่ายต่างได้รับความรู้ และประสบการณ์มากมาย สรุปได้ดังนี้

1. ได้รับความรู้ความเข้าใจ เรียนรู้การทำงานกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นการทำงานที่มีคุณภาพ มีการประสานงานที่ดี รวดเร็ว ต่อเนื่อง และไม่ทอดทิ้ง ทำให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ ได้อย่างสมบูรณ์และมีคุณภาพ
2. ได้รับขวัญ และกำลังใจ ที่มีความประทับใจเป็นอย่างยิ่ง จากคณะผู้บริหาร คณะครูอาจารย์ คณะศึกษานิเทศก์ คณะนักเรียน ตลอดจนหน่วยงานของรัฐและเอกชน ที่ได้ให้การสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมทั้งในเรื่องของบุคลากรร่วมนิเทศกับครูต้นแบบ จัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่ วัสดุอุปกรณ์ การประสานงานภายในและภายนอก
3. ได้รู้จักและได้รับมิตรภาพที่ดีต่อกัน ตลอดจนบุคคลทั่วไปได้ให้การยอมรับ สนับสนุนช่วยเหลือ แนะนำ ทำให้มีความสุขในการทำงาน และมีกำลังใจ

4. ได้มีส่วนร่วม เสนอแนะ อภิปราย แสดงความคิดเห็นในวงวิชาการ ทั้งโดยการได้รับเชิญเป็นวิทยากร จัดอบรม จัดประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จัดตั้งชมรมทางวิชาการต่างๆ ซึ่งผลจากการมีส่วนร่วมนี้ ทำให้ได้รับความรู้ใหม่ๆ และทันสมัย ได้แสดงออกถึงความคิดเห็นในงานวิชาการ

5. ได้มีโอกาสเขียนและเผยแพร่บทความทางวิชาการ เอกสารผลงาน อันเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน คณะครู-อาจารย์ ตลอดจนบุคคลทั่วไปได้รับทราบ และเรียนรู้ถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบของครูต้นแบบ

6. ได้รับความรัก ความเอาใจใส่ ความช่วยเหลือ กำลังใจจากครอบครัวอย่างดียิ่ง ช่วยลดความกังวลใจ เพราะมีครอบครัวที่เข้าใจถึงการทำงาน และเปิดโอกาสให้ได้ทำงานอย่างเต็มที่

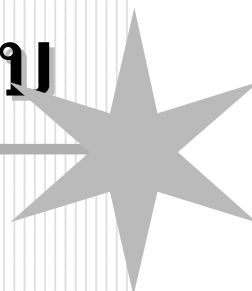

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **บันทึกการศึกษาไทย.**
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.
- ..... **ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด.** กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.
- วัลลภ กัณฑ์ทรัพย์. **ข้อคิดเบื้องต้นในการสอนที่เน้นกระบวนการ.**
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. **หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช
2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุ
สภา, 2535.
- ..... **คู่มือพัฒนาการศึกษา.** กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2541.
- สมนึก ภัทรียธนี. **การวัดผลการศึกษา.** กภาพสินธุ์ : ประสานการ
พิมพ์, 2537.
- สามัญศึกษา, กรม. หน่วยศึกษานิเทศ. **คู่มือการจัดกิจกรรมการสอน
ที่เน้นกระบวนการทางวิชาชีพ (คหกรรม).** กรุงเทพฯ : โรง
พิมพ์อักษรสุวรรณ, 2534.

แนะนำครุฑต้นแบบ

ปี 2542

แนะนำครูต้นแบบ ปี 2542

ชื่อ/นามสกุล	นางจจิรัตน์ นนทะภา
ตำแหน่ง	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนนารีอนุกุล
สังกัด	กรมสามัญศึกษา
ที่อยู่	หมู่ที่ 1 ถนนแจ้งสนิท ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ 34000 บ้านเลขที่ 32/2 หมู่ที่ 1 ซอยชยางกูร 34 ถนนชยางกูร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ 34000
โทรศัพท์	โทรศัพท์ที่ทำงาน 04525-4484 โทรศัพท์ที่บ้าน 04528-3084 โทรศัพท์มือถือ 01600-4201 โทรสาร 04524-4575

คณะผู้ดำเนินการ

ที่ปรึกษา

ดร.รุ่ง แก้วแดง

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ดร.นงราม เศรษฐพานิช

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา

นางสาวมยุรี จารูปาณ

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

นักวิจัย

นางขจีรัตน์ นนทะภา ครูต้นแบบ ปี 2542

วิชา ร้อยมาลัย งานบ้าน และ โครงงาน

ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้พิจารณารายงาน

อาจารย์วิเชียร สามารถ

ผู้ดำเนินการโครงการ

นางสาวสมรรัชนีกร อ่องเอิบ

นางสาวภักธิดา พันธุมเสน

นางฟ้าม่วย เรืองเลิศบุญ

นางสาวอุษา คงสาย

ผู้จัดทำ บรรณาธิการ

ผู้เรียบเรียง และจัดพิมพ์ต้นฉบับ

นางฟ้าม่วย เรืองเลิศบุญ

ผู้ประสาน

นายสมยศ พันธุ์โอพารกุล

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.)

สำนักนายกรัฐมนตรื

ตัวครู ... ต้องปฏิบัติตนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของผู้เรียน

ผู้เรียน ... จะกล้าเข้ามาขอคำแนะนำ ปรีกษา

... สามารถนำไปสอนเพื่อนต่อๆ กันเอง

ขจีรัตน์ นนทะภา

บันทึกท้ายเล่ม

A large rectangular box with a solid black border, containing 20 horizontal dashed lines for writing.

